

«Επιχειρώ - Καινοτομώ στην Ύπαιρο»

Επιλέξιμες Δαπάνες Αναλυτικά

ΓΑΚ (Καν. (ΕΕ) 651/2014):

Για τις αιτήσεις χρηματοδότησης που θα ενισχυθούν σύμφωνα με τον Κανονισμό 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (EL L 187/26.6.2014), άρθρο 14, το επενδυτικό σχέδιο θα πρέπει να έχει το χαρακτήρα αρχικής επένδυσης και οι δαπάνες συντελούν στο σκοπό της αρχικής επένδυσης (Μόνο για τις δαπάνες που επιχορηγούνται με το άρθρο 14 του ΚΑΝ 651/2014). Επίσης, τα άυλα στοιχεία ενεργητικού είναι επιλέξιμα για τον υπολογισμό των δαπανών, εφόσον πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- I. Να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην επιχειρηματική εγκατάσταση που λαμβάνει την ενίσχυση,
- II. Να είναι αποσβεστέα,
- III. Να αγοράζονται σύμφωνα με τους όρους της αγοράς από τρίτους που δεν έχουν σχέση με τον αγοραστή και
- IV. Να περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού της επιχείρησης στην οποία χορηγείται η ενίσχυση και να παραμένουν συνδεδεμένα με το έργο για το οποίο χορηγείται η ενίσχυση επί τουλάχιστον τρία έτη στην περίπτωση των ΜΜΕ.

1. Δαπάνες Εξοπλισμού, Μεταφορικών Μέσων & Οργάνων - Έως 100% του Επιχορηγούμενου Π/Υ.

Για την τεκμηρίωση του ευλόγου του κόστους των δαπανών της κατηγορίας απαιτούνται Δύο (2) προσφορές, από ανεξάρτητους μεταξύ τους προμηθευτές, για κάθε δαπάνη καθαρής αξίας άνω των 20.000 €. Σε περίπτωση μη δυνατότητας προσκόμισης δεύτερης προσφοράς (π.χ. ειδικές κατασκευές, αποκλειστικός προμηθευτής) προσκομίζεται μία με σχετική αιτιολόγηση.

Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, και εγκατάσταση νέων σύγχρονων μηχανημάτων και εξοπλισμού, καθώς και προμήθεια ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων. Αναλυτικότερα ανά υποκατηγορία:

➤ Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας - Έως 60% του Επιχορηγούμενου Π/Υ

Οι δαπάνες για την εξοικονόμηση ενέργειας τεκμηριώνονται κατά την πιστοποίησή τους με την υποβολή σχετικής τεχνικής έκθεσης, υπογεγραμμένης από αρμόδιο μηχανικό. Ενδεικτικά δύναται να περιλαμβάνονται δαπάνες που αφορούν σε:

- Προμήθεια Προμήθεια συστημάτων θέρμανσης ή και ψύξης (πχ αντλίες θερμότητας, κλιματιστικά inverter τουλάχιστον ενεργειακής σήμανσης A), καθώς και παροχής ζεστού νερού χρήσης.

- Προμήθεια συστημάτων ανάκτησης ενέργειας από τη λειτουργία παραγωγικού και μη μηχανολογικού εξοπλισμού.
- Προμήθεια συμπιεστών, ψυκτικών συγκροτημάτων, καυστήρων / λεβήτων, φούρνων, κλιβάνων υψηλής ενεργειακής απόδοσης.
- Προμήθεια συστήματος διαχείρισης ενέργειας (EMS) για τους χώρους της επιχείρησης.
- Προμήθεια ηλεκτρικών / ηλεκτρονικών συσκευών ενεργειακής σήμανσης A+ ως A+++ (με βάση την παλαιά ενεργειακή ετικέτα σήμανσης) ή C έως A (με βάση τη νέα ενεργειακή ετικέτα σήμανσης).
- Προμήθεια συστημάτων για τη διαχείριση των υγρών & στερεών αποβλήτων, για τον περιορισμό της ρύπανσης του εδάφους, υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας.
- Προμήθεια εξοπλισμού και εργασίες για τη μείωση αέριων ρύπων και όχλησης και τη μείωση κατανάλωσης και απώλειας νερού.
- Αναβάθμιση συστήματος παροχής και ελέγχου φωτισμού στους χώρους της επιχείρησης.
- Έξυπνοι μετρητές ενέργειας και τηλεμετρία (smart metering)..

➤ **Λοιπός Εξοπλισμός επιχείρησης - έως 10% του Επιχορηγούμενου Π/Υ.**

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν την προμήθεια υποστηρικτικού για την επιχείρηση εξοπλισμού, όπως :

- Έπιπλα γραφείου,
- Συστήματα ασφάλειας και πυρασφάλειας κ.λπ.
- Μονάδες φόρτισης ηλεκτροκίνητων μηχανημάτων, όταν τεκμηριώνεται η χρήση τους στην επιχείρηση.

➤ **Εξοπλισμός Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου - έως 10% του Επιχορηγούμενου Π/Υ**

Επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση και λειτουργία νέου ψηφιακού εξοπλισμού, με στόχο να αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες και να εφαρμοστούν τόσο στο σύνολο των υπηρεσιών που προσφέρονται, όσο και στην οργάνωση, τη λειτουργία και τις διαδικασίες της επιχείρησης. Ενδεικτικά περιλαμβάνονται δαπάνες που αφορούν σε:

- Εξοπλισμός Εξοπλισμός Ενσύρματου ή/ και Ασύρματου Δικτύου & καλωδίωση.
- 3D εκτυπωτές.
- Εξοπλισμός γραφείου (H/Y, projectors, scanners, printers, servers, κλπ).
- Μικρο-οπτικο-ηλεκτρο-μηχανικά συστήματα και ολοκληρωμένα οπτικά συστήματα (πηγές laser, οπτικά στοιχεία ανιχνευτές).

➤ **Παραγωγικός και Μηχανολογικός Εξοπλισμός - έως 100% του Επιχορηγούμενου Π/Υ**

Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά, εγκατάσταση και λειτουργία νέου σύγχρονου εξοπλισμού παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών. Οι επενδυτικές δαπάνες μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- Προμήθεια εξοπλισμού για την παραγωγή, αποθήκευση, συντήρηση και διάθεση προϊόντων.
- Προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για δοκιμές, αναλύσεις και ποιοτικό έλεγχο της παραγωγής, με την προϋπόθεση ότι δεν χρησιμοποιείται για ερευνητικούς σκοπούς.
- Προμήθεια συστημάτων αυτοματοποίησης και ποιοτικού ελέγχου παραγωγικής διαδικασίας.
- Προμήθεια ειδικού εξοπλισμού για την ανάπτυξη υπηρεσιών. Για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών ενοικίασης εξοπλισμού (π.χ χιονοδρομικών αθλημάτων, θαλάσσιων σπορ, πλοίων αναψυχής, τουριστικών σκαφών κτλ) είναι επιλέξιμη η προμήθεια μεταφορικών μέσων αποκλειστικά ηλεκτροκίνητων και με ανώτατο επιχορηγούμενο προϋπολογισμό συνολικά το ποσό των 150.000 €. Για την προμήθεια πλωτών μεταφορικών μέσων αναψυχής, το ανώτατο όριο του συνολικά επιχορηγούμενου προϋπολογισμού ανέρχεται στο ποσό των 200.000 €..

➤ **Εξοπλισμός κυκλικής οικονομίας - έως 40% του Επιχορηγούμενου Π/Υ**

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση και εξοικονόμηση πόρων, αξιοποιώντας πρακτικές επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης πρώτων υλών, ώστε η χρήση των υλικών να γίνεται εφικτή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, με παράλληλη ελαχιστοποίηση της χρήσης φυσικών πόρων, όπως αναλύονται:

- Προμήθεια εξοπλισμού για ανακύκλωση, όπως :
 - Κάδους απορριμμάτων μηχανικής αποκομιδής,
 - Μεταλλικός συμπιεστής απορριμμάτων (Press-container/Baler),
 - μεταλλικός συμπιεστής απορριμμάτων
 - εξοπλισμός διαχωρισμού και διαλογής ύλης
 - βιομηχανικοί κάδοι κομποστοποίησης οργανικής ύλης
- Προμήθεια εξοπλισμού για απόβλητα, όπως :
 - μηχανήματα φόρτωσης και διαλογής αποβλήτων
 - τεμαχιστές αποβλήτων
 - εξοπλισμός εσχάρωσης, εξάμμωσης, πρωτοβάθμιας καθίζησης
 - εξοπλισμός δευτεροβάθμιας επεξεργασίας – μέθοδος ενεργού ιλύος και βιολογικής / χημικής απομάκρυνσης.
- Προμήθεια εξοπλισμού για μείωση ελαττωματικών προϊόντων, όπως :
 - Μηχανήματα x-ray ελέγχου παραγωγής

- Εξοπλισμός συσσωμάτωσης και αναδιαμόρφωση υλικών
- Τεμαχιστές απορριμμάτων.
- Προμήθεια εξοπλισμού για βελτιστοποίηση κατανάλωσης υδάτινων πόρων / επανάχρηση νερού, όπως :
 - Συστήματα φιλτραρίσματος νερού (ώσμωση, αφαλάτωση κ.λ.π.)
 - Έξυπνα συστήματα εξοικονόμησης νερού (φωτοκύτταρα, βαλβίδες ελέγχου ροής, ρυθμιστές τύπου φλότερ, αμμόφιλτρα, ελαιοδιαχωριστές).

➤ **Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα - έως 40% του Επιχορηγούμενου Π/Υ.**

Επιλέξιμες Προμήθεια αυτοκινούμενων ηλεκτρικών οχημάτων, για την κάλυψη αποκλειστικά των αναγκών της επιχείρησης. Ως ανώτατο όριο επιχορηγούμενης δαπάνης ορίζεται το ποσό των 50.000 €.

Η προμήθεια μεταφορικού μέσου είναι επιλέξιμη υπό τους ακόλουθους περιορισμούς:

- Το μεταφορικό μέσο θα πρέπει να είναι καινούργιο, αμεταχείριστο και στην κυριότητα της επιχείρησης.
- Το μεταφορικό μέσο να είναι αποκλειστικά επαγγελματικής χρήσης.
- Η προμήθεια του μεταφορικού μέσου θα πρέπει να δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.
- Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη, έξοδα αμοιβών εκτελωνιστή και εκτελωνισμού.

➤ **Δαπάνες στην παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αντλιών θερμότητας που συμμορφώνονται με το παράρτημα VII της οδηγίας 2018/2001, του ανανεώσιμου υδρογόνου και της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.- έως 40% του Επιχορηγούμενου Π/Υ.**

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού εγκατεστημένης ισχύος έως 10 Kw για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που αφορά κάλυψη αποκλειστικά των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή), που αναλύονται ως εξής:

- Προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού εγκατεστημένης ισχύος έως 10 Kw, για την κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοκατανάλωση).
- Η εγκατεστημένη ισχύς παραγωγής του φωτοβολταϊκού σταθμού δεν μπορεί να υπερβαίνει το άθροισμα των ηλεκτρικών καταναλώσεων της επιχείρησης, όπως αυτό προκύπτει από την ηλεκτρομηχανολογική μελέτη της εγκατάστασης στην οποία εγκαθίσταται ο υπό ένταξη φωτοβολταϊκός σταθμός, από την άδεια λειτουργίας της επιχείρησης, ή/και από βεβαίωση και λοιπά κατάλληλα στοιχεία τεκμηρίωσης από αρμόδιο προς τούτο πρόσωπο / φορέα.

Οι δαπάνες για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού τεκμηριώνονται κατά την πιστοποίησή τους, με την υποβολή σχετικής έκθεσης, υπογεγραμμένης από αρμόδιο μηχανικό. Οι ανωτέρω ενέργειες είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση να εξασφαλιστούν, εφόσον απαιτούνται, οι κατάλληλες αδειοδοτήσεις τόσο για την υλοποίηση όσο και για τη λειτουργία του φωτοβολταϊκού σταθμού.

➤ **Λοιπές δαπάνες άρθρου 41 που δεν καλύπτονται από την δαπάνη 02.29. (μόνο με επιλεγμένο καθεστώς ενίσχυσης τον ΚΑΝ 651/2014) - έως 40% του Επιχορηγούμενου Π/Υ.**

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης σε φωτοβολταϊκό σταθμό εγκατεστημένης ισχύος έως 10 Kw για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που αφορά κάλυψη αποκλειστικά των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή), που αναλύονται ως εξής:

- Προμήθεια συστήματος αποθήκευσης ενέργειας από φωτοβολταϊκό σταθμό, με κατ' ελάχιστο ωφέλιμη χωρητικότητα ίση με την ισχύ του σταθμού για μία ώρα.
- Η εγκαταστημένη ισχύς παραγωγής του φωτοβολταϊκού σταθμού δεν μπορεί να υπερβαίνει το άθροισμα των ηλεκτρικών καταναλώσεων της επιχείρησης, όπως αυτό προκύπτει από την ηλεκτρομηχανολογική μελέτη της εγκατάστασης στην οποία εγκαθίσταται ο υπό ένταξη φωτοβολταϊκός σταθμός, από την άδεια λειτουργίας της επιχείρησης, ή/και από βεβαίωση και λοιπά κατάλληλα στοιχεία τεκμηρίωσης από αρμόδιο προς τούτο πρόσωπο / φορέα.

Οι δαπάνες για την εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης ενέργειας από φωτοβολταϊκό σταθμό τεκμηριώνονται κατά την πιστοποίησή τους, με την υποβολή σχετικής έκθεσης, υπογεγραμμένης από αρμόδιο μηχανικό.

Οι ανωτέρω ενέργειες είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση να εξασφαλιστούν, εφόσον απαιτούνται, οι κατάλληλες αδειοδοτήσεις τόσο για την υλοποίηση όσο και για τη λειτουργία του του συστήματος αποθήκευσης.

Για τις υποκατηγορίες δαπανών 02.29 και 02.30 ισχύουν πλέον και οι απαιτήσεις του Καν 651/2014:

- η ενίσχυση είναι ανεξάρτητη από την παραγωγή.
- Οι επενδυτικές ενισχύσεις για έργα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας είναι επιλέξιμες προς ενίσχυση μόνο στον βαθμό που χορηγούνται σε συνδυασμένα έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αποθήκευσης (μη συνδεδεμένα με τον μετρητή), όταν αμφότερα τα στοιχεία αποτελούν συνιστώσες μιας ενιαίας επένδυσης ή όταν η αποθήκευση συνδέεται με υφιστάμενη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η συνιστώσα της αποθήκευσης απορροφά τουλάχιστον το 75 % της ενέργειάς της από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, σε ετήσια βάση. Όλες οι επενδυτικές συνιστώσες (παραγωγή και αποθήκευση) θεωρούνται ότι αποτελούν ένα ενιαίο ολοκληρωμένο έργο για σκοπούς επαλήθευσης της συμμόρφωσης με τα κατώτατα όρια του άρθρου 4 του ΓΑΚ.

Οι δαπάνες των υποκατηγοριών 02.29 και 02.30 συνολικά δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 40% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού.

Επισημάνσεις Για την επιλεξιμότητα του συνόλου των δαπανών της κατηγορίας 02. Δαπάνες Εξοπλισμού, Μεταφορικών Μέσων & Οργάνων:

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που περιλαμβάνονται συνολικά στην κατηγορία θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός να εξυπηρετεί άμεσα τη λειτουργία της επιχείρησης, να είναι σύγχρονης τεχνολογίας, καινούργιος, αμεταχείριστος και στην κυριότητα της επιχείρησης.
- Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός θα πρέπει να αποτελεί πάγιο στοιχείο για την επιχείρηση. Πάγιο στοιχείο, θεωρείται κάθε στοιχείο το οποίο με κατάλληλη χρήση και συντήρηση έχει ωφέλιμη ζωή μεγαλύτερη του της έτους, διατηρεί το αρχικό του σχήμα και εμφάνιση κατά τη χρήση, δεν χάνει την ταυτότητά του με ενσωμάτωση σε άλλο ή πιο σύνθετο στοιχείο και καταχωρίζεται, κατά περίπτωση, στο μητρώο παγίων.
- Η δαπάνη προμήθειας εξοπλισμού για το σύνολο των δαπανών της κατηγορίας 2 περιλαμβάνει και το κόστος μεταφοράς και εγκατάστασης του εξοπλισμού μέχρι αυτός να τεθεί σε λειτουργία.
- Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός να περιγράφεται αναλυτικά, με τεχνικές προδιαγραφές, να τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα της χρήσης του και το εύλογο του κόστους απόκτησής του.
- Τα ηλεκτρομηχανολογικά συστήματα, για τα οποία υφίσταται σχετική υποχρέωση από την κείμενη νομοθεσία, θα πρέπει να φέρουν σήμανση CE (Ευρωπαϊκής Ένωσης).
- Οι δαπάνες προμήθειας πρόσθετων εξαρτημάτων είναι επιλέξιμες, εφόσον αυτά είναι παρελκόμενα του κυρίως εξοπλισμού που περιλαμβάνεται στην επένδυση, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα του και είναι απαραίτητα για την παραγωγική λειτουργία του.
- Η δαπάνη χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού θεωρείται επιλέξιμη μόνο όταν ο εκμισθωτής μπορεί να συνάπτει συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης σύμφωνα με της διατάξεις του Ν. 1665/1986 (ΦΕΚ 194 Α'), όπως ισχύει, με υποχρέωση αγοράς του εξοπλισμού μετά τη λήξη της μίσθωσης και σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 27 της Απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων 114947/1.12.2022 «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027», όπως ισχύει.
- Για δαπάνες οι οποίες εντάσσονται στην παρούσα κατηγορία αλλά δεν δύναται η απόσπασή τους από τον τόπο υλοποίησης της επένδυσης, χωρίς αυτές να χάσουν μέρος ή το σύνολο της αξίας της (π.χ. δαπάνες προμήθειας και εγκατάστασης εξοπλισμού γεωθερμίας, συστήματος θέρμανσης, κεντρικού κλιματισμού, ασφαλείας, παραγωγής ενέργειας κλπ), θα πρέπει να υπάρχει ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επί του ακινήτου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών. Η περίοδος της εξαετίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησης. Η ιδιοκτησία, η μίσθωση, η σύσταση επικαρπίας ή η παραχώρηση χρήσης θα πρέπει να καταδεικνύεται πριν την καταβολή της δημόσιας επιχορήγησης.

- Για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού με ή χωρίς σύστημα αποθήκευσης απαιτείται να εξασφαλιστούν, εφόσον απαιτούνται, οι κατάλληλες αδειοδοτήσεις τόσο για την υλοποίηση όσο και για τη λειτουργία του φωτοβολταϊκού σταθμού και του συστήματος αποθήκευσης. Η εγκατεστημένη ισχύς παραγωγής του φωτοβολταϊκού σταθμού δεν μπορεί να υπερβαίνει το άθροισμα των ηλεκτρικών καταναλώσεων της επιχείρησης, όπως αυτό προκύπτει από την ηλεκτρομηχανολογική μελέτη της εγκατάστασης στην οποία εγκαθίσταται ο υπό ένταξη σταθμός, από την άδεια λειτουργίας της επιχείρησης, ή/και από βεβαίωση και λοιπά κατάλληλα στοιχεία τεκμηρίωσης από αρμόδιο προς τούτο πρόσωπο/φορέα και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 10kw. Η ωφέλιμη χωρητικότητα του συστήματος αποθήκευσης πρέπει να είναι κατ' ελάχιστο ίση με την ισχύ του σταθμού για μία ώρα.

Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες:

- Δαπάνες συντήρησης, επισκευής και αντικατάστασης εξοπλισμού που χρησιμοποιείται ήδη από την επιχείρηση.
- Δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη, έξοδα αμοιβών εκτελωνιστή και εκτελωνισμού.
- Οι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια tablets, κινητών τηλεφώνων και τηλεοράσεων.
- Δαπάνες προμήθειας αναλώσιμων υλικών.
- Προμήθεια οχήματος που έχει επιδοτηθεί από οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα (π.χ. Κινούμαι ηλεκτρικά).

2. Δαπάνες για Κτήρια, Γήπεδα, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα Χώρο - έως 60% του Επιχορηγούμενου Π/Υ

Για την τεκμηρίωση του ευλόγου του κόστους των δαπανών της κατηγορίας απαιτείται Μελέτη υπογεγραμμένη από ιδιώτη μηχανικό/ μηχανικούς ή δύο (2) προσφορές, από ανεξάρτητους μεταξύ τους κατασκευαστές, για κάθε δαπάνη καθαρής αξίας άνω των 20.000 €.

- **Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας, ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων - έως 60% του επιχορηγούμενου Π/Υ .**

Επιλέξιμες είναι κάθε μορφής εργασίες κτιριακών υποδομών που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας, ύδατος και επεξεργασία αποβλήτων. Οι κτιριακές επενδύσεις περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- Αντικατάσταση κουφωμάτων με νέα υψηλής ενεργειακής απόδοσης
- Συστήματα σκίασης
- Συστήματα μηχανικού αερισμού με ανάκτηση θερμότητας
- Θερμομόνωση κτιρίων κτιριακών υποδομών

- Χρήση αβαθούς γεωθερμίας
- Φυτεμένο δώμα εργασίες βελτίωσης, αναβάθμισης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου.

➤ **Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος- έως 60% του επιχορηγούμενου Π/Υ .**

Στην κατηγορία αυτή επιλέξιμες είναι κάθε μορφής εργασίες για ανέγερση, επέκταση, αναβάθμιση και διαμόρφωση λοιπών εγκαταστάσεων, καθώς και κάθε μορφής εργασίες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου της ενισχυόμενης επιχείρησης. Στις επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνεται το κόστος υλικών και εργασιών. Οι κτιριακές επενδύσεις περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- Αντικατάσταση Χωματοουργικές εργασίες – θεμελιώσεις, κτιριακές εργασίες, ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες, εγκατάσταση δικτύων και ειδικές εγκαταστάσεις στους χώρους της επιχείρησης.
- Εργασίες προμήθειας και εγκατάστασης συστημάτων αυτοματοποίησης και ποιοτικού ελέγχου που συνδέονται με τις κτιριακές υποδομές.
- Εργασίες βελτίωσης, αναβάθμισης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και εργασίες περίφραξης γηπέδου, εφόσον συνάδει με το επενδυτικό σχέδιο.
- Κατασκευές, διαμορφώσεις, επεκτάσεις, διαρρυθμίσεις των κτιριακών εγκαταστάσεων που αποβλέπουν στη διευκόλυνση πρόσβασης των ΑμΕΑ, σύμφωνα με τις Οδηγίες Σχεδιασμού για ΑμΕΑ «Σχεδιάζοντας για όλους» του ΥΠΕΚΑ και τις κείμενες διατάξεις.
- Κτιριακές παρεμβάσεις για τη διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων για προβολή, δοκιμή, αποθήκευση και διάθεση των προϊόντων της επιχείρησης.
- Διαμόρφωση χώρων της επιχείρησης για παροχή υπηρεσιών.

Επισημάνσεις για την κατηγορία Δαπανών Κτήρια, Γήπεδα, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα

Χώρο:

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που περιλαμβάνονται συνολικά στην κατηγορία θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Θα Οι δαπάνες κατασκευής, αναβάθμισης, διαμόρφωσης κτιριακών εγκαταστάσεων προκύπτουν από υποβαλλόμενη πλήρη τεχνική μελέτη, υπογεγραμμένη από αρμόδιο/αρμόδιους μηχανικό/μηχανικούς και είναι σύμφωνες με τις απαραίτητες εγκρίσεις και αδειοδοτήσεις, όπως ορίζει η κείμενη νομοθεσία. Για τις δαπάνες εργασιών πρέπει να υποβάλλονται κατά το πρώτο αίτημα καταβολής ενίσχυσης, στο οποίο περιλαμβάνονται σχετικές δαπάνες, οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία άδειες, ειδάλλως θα είναι μη επιλέξιμες.
- Να υπάρχει ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επί του ακινήτου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών. Η περίοδος της εξαετίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης έγκρισης των Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης. Η ιδιοκτησία, η μίσθωση, η σύσταση επικαρπίας ή η παραχώρηση χρήσης θα πρέπει να καταδεικνύεται με το 1ο αίτημα καταβολής ενίσχυσης και πριν την καταβολή της δημόσιας χρηματοδότησης. Ειδικά για

ανέγερση/επέκταση κτιρίου σε μισθωμένο ακίνητο, το συμφωνητικό μίσθωσης πρέπει να αφορά χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα (12) ετών από την ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης έγκρισης των Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης του επενδυτικού σχεδίου.

- Τα κτίρια και οι εγκαταστάσεις να είναι καταχωρημένες στο μητρώο παγίων.
- Οι επεμβάσεις σε υφιστάμενα κτίρια προϋποθέτουν τη νομιμότητα του κτιρίου.
- Οι επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης / Εξοικονόμησης ενέργειας προϋποθέτουν την υποβολή Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης και Μελέτης Αναβάθμισης Ενεργειακής Απόδοσης / Εξοικονόμησης Ενέργειας.
- Η τεκμηρίωση για την επιλεξιμότητα δαπανών για επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης επιβεβαιώνονται με την έκδοση Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης αναβαθμισμένης κατηγορίας μετά το πέρας των εργασιών.

Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες:

- Δαπάνες συντήρησης και επισκευής, χωρίς λειτουργική αναβάθμιση, κτιριακών εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούνται ήδη από την επιχείρηση.
- Οι εργοδοτικές εισφορές για κατασκευαστικές εργασίες και οι δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη, κλπ.
- Δαπάνες, για τις οποίες προσκομίζονται προς πιστοποίηση πάσης φύσεως παραστατικά αυτοτιμολόγησης (αποδείξεις δαπανών, τιμολόγια αυτοπαράδοσης κ.α), καθώς και τίτλοι κτήσης.
- Δαπάνες για την έκδοση αδειών.
- Δαπάνες αγοράς και εγκατάστασης καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης από 1.1.2025 σύμφωνα με το Άρθρο 17, Παρ.1 του Εθνικού Κλιματικού Νόμου (Ν.4936/2022 ΦΕΚ 105/27-5-2022).

3. Δαπάνες Παροχής Υπηρεσιών - έως 20% του Επιχορηγούμενου Π/Υ

Για την τεκμηρίωση του ευλόγου του κόστους των δαπανών της κατηγορίας απαιτούνται δύο (2) προσφορές, από ανεξάρτητους μεταξύ τους παρόχους υπηρεσιών, για κάθε δαπάνη καθαρής αξίας άνω των 20.000 €.

- **Δαπάνες για Συμβουλευτική υποστήριξη για την παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου – έως 4% του Επιχορηγούμενου Π/Υ και έως 10.000€.**

Στην υποκατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες αποκλειστικά δαπάνες που αφορούν συμβουλευτικές υπηρεσίες για την παρακολούθηση και διαχείριση της υλοποίησης της πράξης αντίστοιχα, έως την αποπληρωμή του, υπό τους ακόλουθους όρους:

- Το χρονικό διάστημα παροχής της υπηρεσίας υπολογίζεται από την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και μέχρι την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της επένδυσης.

- Δεν είναι δυνατή η πιστοποίησή τους εξ' ολοκλήρου σε αίτημα ενδιάμεσης επαλήθευσης. Η εν λόγω δαπάνη δύναται να πιστοποιείται τμηματικά σύμφωνα με το ποσοστό υλοποίησης του αιτήματος.
- Για κάθε συμβουλευτική υπηρεσία, πρέπει να υπάρχει σχετική σύμβαση με την επιχείρηση κατατεθειμένη στην αρμόδια ΔΟΥ.
- Οι πιθανές δαπάνες διαμονής, μετακίνησης και λοιπές δαπάνες ταξιδιών των συμβούλων περιλαμβάνονται στη συνολική αμοιβή τους και δεν είναι επιλέξιμες ως διακριτές δαπάνες.

Σημειώνεται ότι δεν είναι επιλέξιμη η δαπάνη παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης.

➤ **Υπηρεσίες εγκατάστασης, παραμετροποίησης Λογισμικού / Εφαρμογών – Εκπαίδευση χρηστών - Εκπαίδευση χρηστών - έως 10% του επιχορηγούμενου Π/Υ.**

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν:

- Εγκατάσταση και αρχική παραμετροποίηση του λογισμικού.
- Παροχή υπηρεσιών υποστήριξης για μέχρι ένα (1) έτος από το χρόνο προμήθειας.
- Υπηρεσίες εκπαίδευσης στη χρήση του λογισμικού είναι επιλέξιμες μόνο όταν αφορούν / περιλαμβάνονται στο τιμολόγιο του προμηθευτή λογισμικού.

Το προμηθευόμενο λογισμικό, συμπεριλαμβανομένης και της αντίστοιχης αρχικής παραμετροποίησης του, μπορεί να χαρακτηριστεί ως άυλο στοιχείο ενεργητικού - σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα - και να επιδέχεται αποσβέσεων.

➤ **Υπηρεσίες Σχεδιασμού Συσκευασίας – Ετικέτας – Branding - έως 5% του επιχορηγούμενου Π/Υ και έως 20.000€.**

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν συμβουλευτικές υπηρεσίες/μελέτη για το σχεδιασμό ή/και επανασχεδιασμό συσκευασίας, ετικέτας, brand της επιχείρησης - εταιρικής ταυτότητας. Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που καταλήγουν σε νέα συσκευασία / ετικέτα / εταιρική ταυτότητα.

➤ **Τεχνικές Μελέτες απαραίτητως συνδεδεμένες με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου - έως 5% του επιχορηγούμενου Π/Υ και έως 10.000€.**

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν υπηρεσίες παρεχόμενες από μελετητές, οι οποίες συνεισφέρουν στην υλοποίηση επενδυτικών δαπανών των κατηγοριών 02 Δαπάνες εξοπλισμού και 03 Δαπάνες για Κτήρια, Γήπεδα, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα Χώρο, σύμφωνα και με το άρθρο 18 του Καν. 651/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι επιλέξιμες μελέτες ενδεικτικά αναφέρονται σε:

- Εγκατάσταση μελέτες εγκατάστασης νέων συστημάτων – αυτοματισμών παραγωγής
- σε μελέτες ενεργειακής αναβάθμισης / εξοικονόμησης ενέργειας

- σε μελέτες επεξεργασίας αποβλήτων – αξιοποίησης υποπροϊόντων παραγωγής
- σε μελέτες εγκατάστασης συστημάτων / εξοπλισμού εφαρμογών κυκλικής οικονομίας..

Επισημάνσεις για την κατηγορία Δαπανών Παροχής Υπηρεσιών:

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που περιλαμβάνονται συνολικά στην κατηγορία θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Να αφορούν την δραστηριότητα της επένδυσης και να υλοποιούνται στο χρονικό διάστημα επιλεξιμότητας δαπανών.
- Να είναι καταχωρημένες στο μητρώο παγίων, στο μέτρο που χαρακτηρίζονται ως άυλα πάγια και προβλέπεται η εγγραφή τους. Ειδικότερα οι δαπάνες των υποκατηγοριών 04.17, 04.18 πρέπει να καταχωρούνται στο μητρώο παγίων.
- Οι πιθανές δαπάνες διαμονής, μετακίνησης και λοιπές δαπάνες ταξιδιών των μελετητών/συμβούλων περιλαμβάνονται στη συνολική αμοιβή τους και δεν είναι επιλέξιμες ως διακριτές δαπάνες..

4. Δαπάνες λογισμικού:

Για την τεκμηρίωση του ευλόγου του κόστους των δαπανών της κατηγορίας απαιτούνται δύο (2) προσφορές, από ανεξάρτητους μεταξύ τους παρόχους υπηρεσιών, για κάθε δαπάνη καθαρής αξίας άνω των 20.000 €.

➤ Λογισμικό και δικαιώματα χρήσης (licenses) προγραμμάτων λογισμικού – έως 30% του επιχορηγούμενου Π/Υ.

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια λογισμικών. Μπορεί ενδεικτικά να περιλαμβάνονται δαπάνες όπως:

- Εξειδικευμένο Προμήθεια εξειδικευμένου λογισμικού για την βελτιστοποίηση της παραγωγής και των επιχειρηματικών διεργασιών.
- Προμήθεια λογισμικών προσομοίωσης και τρισδιάστασης μοντελοποίησης.
- Προμήθεια λογισμικών διαχείρισης και ανάλυσης δεδομένων.
- Προμήθεια αδειών χρήσης λειτουργικών συστημάτων
- Προμήθεια εφαρμογών γραφείου και διαχείρισης εγγράφων.
- Προμήθεια συστημάτων αυτόματης σήμανσης, ιχνηλασιμότητας, κοστολόγησης και τιμολόγησης προϊόντων εκσυγχρονισμού της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες:

- Προμήθεια Το κόστος αναβάθμισης υφιστάμενου λογισμικού.
- Οι υπηρεσίες ανάπτυξης λογισμικού που γίνεται με ίδια μέσα του δικαιούχου (ιδιοπαραγωγή λογισμικού)..

5. Δαπάνες προβολής, προώθησης & δικτύωσης:

➤ Δαπάνες συμμετοχής ΜμΕ σε εμπορικές εκθέσεις – έως 5.000€ / Ανά Έκθεση.

Ενδεικτικά, στην κατηγορία αυτή, σε επιλέξιμες δαπάνες αφορούν τα:

- Εγκατάσταση Κόστος συμμετοχής (μόνον με την ιδιότητα του εκθέτη).
- Ενοικίαση/διαμόρφωση περιπτέρου.
- Μεταφορά εκθεμάτων.

Δε αφορά σε επιλέξιμη δαπάνη το κόστος μετακίνησης και διαμονής προσώπων.

Επισημάνσεις Γενικές επισημάνσεις για όλες τις κατηγορίες δαπανών:

- Οι επιλέξιμες δαπάνες λαμβάνουν ενίσχυση με τη μορφή της επιχορήγησης και στη βάση του πραγματικού κόστους (πλην των έμμεσων). Ως πραγματικές νοούνται οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την υλοποίηση πράξης, προβλέπονται στην απόφαση χρηματοδότησης, έχουν εξοφληθεί από τον δικαιούχο και τεκμηριώνονται από τιμολόγια και αποδεικτικά της καταβολής των σχετικών ποσών από τον δικαιούχο, καθώς και από τα λογιστικά αρχεία του.
- Όλες οι δαπάνες εξετάζονται κατά την πιστοποίησή τους για την επιλεξιμότητά τους, το εύλογο του κόστους καθώς και για τη σκοπιμότητά τους σε σχέση με την πράξη της επιχείρησης. Σε περίπτωση που οι δαπάνες που πιστοποιούνται δεν κριθούν επιλέξιμες, εύλογες ή σχετικές με την επιλέξιμη δραστηριότητα της επιχείρησης, γίνεται δεκτό μόνο το ποσό που χαρακτηρίζεται ως επιλέξιμο, εύλογο και σχετικό. Όσον αφορά στα επενδυτικά σχέδια που ενισχύονται με το άρθρο 14 του Καν. 651/2014, δεν ενισχύονται δαπάνες που τεκμηριωμένα δε συμβάλουν στην δηλωθείσα αρχική επένδυση.
- Για τον έλεγχο των τιμών, οι αρμόδιες Υπηρεσίες και Επιτροπές μπορούν να ελέγχουν τα στοιχεία αξίας του εξοπλισμού. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες και Επιτροπές μπορεί να ζητούν από τον δικαιούχο, τον προμηθευτικό οίκο ή και τρίτους πρόσθετα κατά την κρίση τους στοιχεία και πληροφορίες, για εξακρίβωση της αξίας και τον έλεγχο των τιμών αυτών.
- Για τον έλεγχο του κόστους των δαπανών της επένδυσης μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες και Επιτροπές κάθε είδους αποδεικτικά στοιχεία.
- Συμβάσεις ή Ιδιωτικά Συμφωνητικά συντάσσονται και προσκομίζονται εφόσον απαιτούνται από τη φορολογική νομοθεσία, εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στη Πρόσκληση.
- Δαπάνες που πραγματοποιούνται πριν από την ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών (ακόμα και αν -έχει συναφθεί σύμβαση που δεν έχει τιμολογηθεί) δεν είναι επιλέξιμες και θα έχουν ως αποτέλεσμα:

- ο την απένταξη του συνόλου του έργου σε περίπτωση που η αίτηση χρηματοδότησης έχει υποβληθεί με το χρηματοδοτικό καθεστώς του Καν. ΕΕ 651/2014 (ΓΑΚ)
- ο την περικοπή της δαπάνης σε περίπτωση που η αίτηση χρηματοδότησης έχει υποβληθεί με το χρηματοδοτικό καθεστώς του Καν. ΕΕ. 2023/2831 (OJ EL L 15.12.2023 De minimis).
- Δεν γίνονται αποδεκτές ως επιλέξιμες δαπάνες, πάσης φύσεως παραστατικά αυτοτιμολόγησης.
- Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη, εφόσον ο ωφελούμενος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ, όπως εκάστοτε ισχύει.
- Ειδικότερα, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση εξαιρούμενων ή απαλλασσόμενων του ΦΠΑ δραστηριοτήτων του ωφελούμενου.
- Στις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ βαρύνει δαπάνες οι οποίες χρησιμοποιούνται τόσο για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης όσο και για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες παρέχεται το σχετικό δικαίωμα (μικτή δραστηριότητα), ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη κατά το ποσοστό που δεν μπορεί να ανακτηθεί. Σημειώνεται ότι, όταν ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη, συμπεριλαμβάνεται στον επιχορηγούμενο π/υ και σε καμία περίπτωση δεν τον προσαυξάνει.
- Για τον έλεγχο των ΕΜΕ της επιχείρησης, ο ΕΦΕΠΑΕ δύναται να λαμβάνει και να κάνει χρήση δεδομένων που αφορούν σε απασχόληση εργαζομένων από το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «ΕΡΓΑΝΗ»..

Μη επιλέξιμες δαπάνες:

- I. Χρεωστικοί τόκοι, εκτός επιχορηγήσεων που δίνονται υπό τη μορφή επιδότησης επιτοκίου ή επιδότησης προμηθειών εγγύησης, οι προμήθειες χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα έξοδα συναλλάγματος και οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, καθώς και τα λοιπά καθαρά χρηματοοικονομικά έξοδα του Δικαιούχου.
- II. Η αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης.
- III. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, εκτός των περιπτώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 25 της ΥΑΕΚΕΔ.
- IV. Οι δαπάνες που αφορούν σε παραστατικά, που έχουν εκδοθεί μετά την ισχύουσα ημερομηνία ολοκλήρωσης του κάθε έργου.
- V. Κρατήσεις υπέρ του ίδιου του Δικαιούχου ή για λογαριασμό του ή παρακρατήσεις, που επιστρέφουν στο Δικαιούχο με οποιοδήποτε τρόπο.
- VI. Οι δαπάνες για πρόστιμα, χρηματικές ποινές και έξοδα για την επίλυση διαφορών.
- VII. Οι δαπάνες αγοράς μεταχειρισμένου εξοπλισμού.